

EKB, nu eens anders opgeschreven

Jan Rip

Dit is het derde artikel in de reeks over het EKB-project. Dit project heeft als resultaat een opscholingstraject voor Erkende Kosten- en Bestekdeskundigen. Dit artikel geeft de stand van zaken per mei 2007 weer en blikkt vooruit naar de komende fasen van het project.

Stand van zaken

Qua type project is EKB een onderwijsproject, beter nog: een leven lang leren project. Als we de fasering daarvan bekijken, dan zien we een parallel met de fasering van een bouwproject:

1. Initiatief
2. Definitie
3. Ontwerp
4. Bestek
5. Uitvoering
6. Nazorg

Inhoudelijk bevindt EKB zich aan het eind van de definitiefase. Voor zowel de kosten- als bestekdeskundigen zijn de zogenaamde beroepscompetentieprofielen (BCP's) opgesteld. Structuur en inhoud van deze BCP's zijn gebaseerd op modellen uit het MBO-onderwijs. Daar is sprake van een sterke beroepsoriëntatie, je wordt opgeleid voor een concreet beroep. Voor iedereen in de bouw helder krijgen wat onder een bepaalde beroepsaanduiding in het kosten- en bestekkenveld verstaan wordt, dat is een bijkomend resultaat van deze BCP's. Zij vormen dus ook een basis om in de sfeer van werving en beoordeling van medewerkers een en dezelfde taal te spreken.

Over het beschikbaar stellen van deze BCP's voor deze doeleinden zullen NVBK en BNB nog naar buiten toe communiceren.

Als hoofdresultaat zijn de BCP's te beschouwen als een Programma van Eisen voor het Ontwerp van het opscholingstraject. We zouden bijna opleidingsgebouw zeggen om het grote contingent B&U-ers onder ons te plezieren. De aanduiding 'gebouw' suggereert dat de opleiding in een schoolgebouw plaatsvindt waar je regelmatig naar toe moet. Niets is minder waar. Een van de vernieuwingen van EKB is dat er meer op het werk en meer thuis opgeschoold wordt. De contouren hiervan zitten in de ontwerpfase.

Jan Rip,
JRC2000

Ontwerpfase

De ontwerpfase in de B&U kent vaak de driedeling SO-VO-DO. Hier bij EKB is sprake van een vergelijkbare driedeling en eveneens het werken van grof naar fijn:

- a. Didactische visie
- b. Verkaveling
- c. Leerplan

Didactische visie is gereed. EKB-partners Haagse Hogeschool en HAN hebben hier een belangrijke stem. Hoofdpunten van de didactische visie:

1. Instroom: alleen opscholing aan mensen die de EVC-procedure hebben doorlopen
2. Onderdeel EVC-procedure is Persoonlijk Ontwikkelings Plan
3. Onderverdeling in beroepstrajecten
 - opscholingstraject Calculator (MBO+ niveau)
 - opscholingstrajecten Allround Calculator/Bestekschrijver
 - opscholingstrajecten Kostendeskundige/Bestekskundige
 - opscholingstrajecten Kostenadviseur/Besteksadviseur
4. Omvang/duur van opscholingstrajecten uit te drukken in studiebelastingsuren (SBU's) verspreid over X aantal maanden of Y aantal jaren.
5. SBU's omvatten beroepservaringsuren, contacturen, studie-uren en toetsingsuren
6. Mogelijkheden om opscholing zo dicht mogelijk bij de deelnemer te brengen
7. Inrichting van een e-learning omgeving, met toetsing en terugkoppeling
8. Principes van competentiegericht leren en leren de kerntaken van het beroep te vervullen
11. Leren op bedrijfslocatie vraagt bedrijfsbegeleiding
10. Uitstroom: toetsing op succescriteria uit BCP's (Proef van Bekwaamheid)
11. Geslaagde toetsing: diploma en registratie in een beroepsregister

Hier is dus de HBO-benadering aan de orde die voor opleidingen uitgaat van het bieden van kennis en inzicht over/in vrijwel alle fasen van het bouwproces. De keuze in welke fase en als wat te gaan functioneren, ligt uiteindelijk bij de deelnemer. Het woord functioneren duidt al op een vaker gebruiken van de term 'functie' dan van 'beroep'.

Deze HBO-benadering bepaalt de komende stappen van deze ontwerpfase. Eerst de verkaveling naar onderwijseenheden, modules of leereenheden, met daarna een uitwerking naar leerplannen waarin ook een efficiëncyslag gemaakt wordt. Sommige vakken of modules kunnen door meer dan een beroepsgroep gevolgd worden, denk aan bouwrecht of een vaardighedenmodule. Soms ook kan het projectonderwijs meerdere beroepen bestrijken.

De leerplannen worden vervolgens uitgewerkt naar een inhoudsopgave van het lesmateriaal en naar het lesmateriaal zelf. Op een aantal fronten is er lesmateriaal, voornamelijk in de vorm van syllabi. Onderzocht gaat worden waar aanvullingen, verbeteringen en andere typen lesmateriaal nodig zijn. Denk aan cases, projectonderwijs, real time praktijkwerk etc.

De uitwerking van deze leerplannen kan ook gerekend worden in de besteksfase door te lopen.

EVC-procedure

Tot de ontwerpfase behoort ook het ontwerpen van een instrument ter beheersing van de instroom. Dit wordt de EVC-procedure genoemd, waar EVC staat voor Eerder (of Erkend) Verworven Competenties. Handleidingen voor deze EVC-procedure zijn nu beschikbaar. Hierin wordt ervan uitgegaan dat mensen uit de beroepsgroepen van EKB een Persoonlijk Ontwikkelings Plan (jawel: POP) schrijven. Nu de BCP's gereed zijn, rest nog de verwerking van de zogenaamde succescriteria in een digitaal instrument. Iemand die zich op basis van zijn POP wil opscholen, kan dan snel zien waar hij of zij 'zit' in het traject. Dat wil zeggen naar welk eerstvolgend beroep in het traject opscholing kan plaatsvinden. Ook kan hij of zij zien welke onderdelen, modules of onderwijseenheden daarvoor gevolgd dienen te worden, en – heel belangrijk – voor welke onderdelen vrijstelling verkregen kan worden. Hiervoor geldt natuurlijk wel een zekere aantoonplicht, bij twijfel kan een portfolio van bewijsstukken worden gevraagd dat beoordeeld en besproken wordt door assessoren.

Bestekfase

Deze fase wordt ook wel voorbereiding van de fase uitvoering genoemd. In EKB is de uitvoeringsfase aangeduid als testfase. Het ontworpen opscholingstraject wordt getest binnen bestaande opleidingen in het kosten- en bestekveld.

Dit betekent niet per definitie dat dit opleidingen van Haagse Hogeschool, HAN of Stabu/BNB zijn. Ook opleidingen van andere instituten, verenigingen, stichtingen of bureaus kunnen in principe van het materiaal gebruik maken en een of meer deelnemers leveren. Voorwaarde is een NVBK- of BNB-lidmaatschap en het werken met een bedrijfsbegeleider.

Bij de werving van de bestaande opleidingen wordt duidelijk gemaakt dat de deelnemer kan kiezen om als testdeelnemer te fungeren. Nodig is dan ook een bedrijfsbegeleider. De deelnemer doorloopt dan eerst de EVC-procedure. Deze procedure kunnen de andere deelnemers ook doorlopen, hierdoor wordt de procedure beter getest en weten deze deelnemers waar ze 'staan'.

Tot deze voorbereiding behoort ook het optuigen van de e-learning. Als docent, deelnemer en bedrijfsbegeleider elkaar eenmaal kennen, dan zal alleen al de informatie- en kennisuitwisseling per e-mail gemakkelijker verlopen. De hogescholen hebben uitgebreidere vormen als BlackBoard of Scholar; te denken valt aan telefonisch overleg waarbij je elkaar in beeld hebt. Uitgangspunt is efficiency, als je iets ook thuis of op het werk kunt leren, dan is het bezoeken van een opleidingsgebouw niet meer altijd nodig.

Uitvoeringsfase

Het testen zelf zal in de bestaande opleidingen gaan plaatsvinden, een deel vanaf september/oktober, een deel vanaf januari/februari 2008. Complete opleidingen kunnen niet getest worden, dat is ook niet nodig; het gaat immers om het testen van de procesmatige aanpak. Daarnaast is het wel prettig als een aantal magere modules of vakken qua leervormen en lesmateriaal wat meer vet op de botten krijgt.

Nazorgfase

Als alles goed gaat, kunnen halverwege 2008 de testresultaten worden verwerkt in de bijstelling van het opscholingstraject. Op alle fronten daarvan is bijstelling mogelijk, de huidige projectbetrokkenen hebben bepaald niet de wijsheid in pacht, maar een eerste ingangswaarde moet toch gekozen worden. Die eerste ingangswaarde wordt dan in september 2008 een meer definitieve waarde in de vorm van een pakket aan BCP's, leerplannen, EVC-procedure, lesmateriaal en registratiesysteem.

Ten slotte

Wij van het project EKB beseffen dat we met specialistische termen strooien. Dat is niet om ons af te schermen, maar nu eenmaal de wereld van de praktische onderwijskunde (de theoretische is nog erger). Vergelijk het met de bouwwereld, wie daar niet is ingevoerd, verstaat onder 'bestek' heel wat anders.

De NVBK en BNB zetten met dit project grote stappen, doch in hun visie is het noodzakelijk om bij te blijven. Grote stappen die alleen maar mogelijk zijn met financiële steun van de rijksoverheid, dus met onze belastingcenten, daarom ook:

Bureaus, bedrijven en hun medewerkers grijp uw kans! Haal die levensgrote bedreiging van druk, druk, druk weg en maak u nu sterk voor een leven lang leren want dat betekent ook een (beroeps) leven lang werk!

Zie ook www.stbo.nl, ga naar het EKB-deel van deze site.